

PATVIRTINTA

Marijampolės specialiųjų socialinės globos namų direktoriaus
2020 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-215

PASLAUGŲ GAVĖJŲ GYVENIMO ĮGALINIMO KONCEPCIJA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Marijampolės specialiųjų socialinės globos namų (toliau – globos namų) paslaugų gavėjų (toliau – paslaugų gavėjai) įgalinimo koncepcija apibrėžia paslaugas teikiančių darbuotojų taikomas priemones teikiant ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas, kuriomis siekiama formuoti paslaugų gavėjų įsitraukimą, dalyvavimą, veikti savarankiškai, pereiti iš pasyvios būklės į aktyvią, formuojant pasitikėjimą savimi, savęs priėmimą, socialinį ir politinį suvokimą, gebėjimą būti svarbia dalimi priimančiam sprendimui, panaudojant esamus aplinkos išteklius.

2. Globos namai užtikrina paslaugų gavėjų dalyvavimą, aktyvų integravimą ir atstovavimą visuose lygmenyse ir bendruomenėje, užtikrinant gyventojų teisių atstovavimą, sudarant lygias galimybes visiems paslaugų gavėjams.

II SKYRIUS SĄVOKOS IR PRINCIPAI

3. **Įgalinimas** – nuolatinis ir besitęsiantis procesas, kurio metu asmeniui suteikiama galia veikti savarankiškai, panaudojant jo gebėjimus formuojant ar išlaikant jau esamus įgūdžius.

2. **Sprendimų priėmimas** – asmens savybė, kuri skatina daryti pasirinkimus ir sprendimus, remiantis jo paties pageidavimais ir interesais, stebėti ir valdyti savo pačių veiksmus ir siekti rezultatų. Apima ir asmens suvokimą, kad jis pats gali inicijuoti ir reguliuoti savo veiklas.

3. **Prasmė** – asmens suvokimas, kad jo sprendimai ir pasirinkimai yra susiję su jo vertybėmis. Asmens pasirinkimų ir veiklos vertė yra suvokiama sąveikoje su jo asmeninėmis vertybėmis ir standartais.

4. **Pozityvus identitetas** – tai subjektyvus savęs, kaip individo, derinančio įvairius socialinius vaidmenis, supratimas. Ši sąvoka išreiškia asmens gebėjimą apibūdinti save, atsakant į klausimą „kas aš esu?“ ir gautus įvairius atsakymus derinti tarpusavyje, priimti save tokį, koks žmogus yra, taip pat ir savo negalią.

5. **Orientacija į grupę** – asmens savęs, kaip socialinės grupės dalies, suvokimas. Apima priklausymą bendruomenei ir tam tikrai socialinei grupei jausmą.

6. **Psichologinis (vidinis) įgalinimas** – vidinė asmens būseną, apimanti sugebėjimo atlikti darbus ar veiklas ir energijos, skatinančios atlikti darbus ar veiklas, patyrimą.

7. Įgalinimo procese svarbus veiksnys yra paslaugų gavėjų savarankiškumas, savitumas, galios ir gebėjimai. Globos namų pastangos suteikti paslaugų gavėjams būtinas kompetencijas, socialinius vaidmenis, reikiamus įgūdžius, sukurti tokią aplinką, kurioje įgalinimas veiktų. Įgalinimas prasideda, kai paslaugų gavėjai patys reiškia savo nuomonę, teikia siūlymus į kuriuos yra atsižvelgiama. paslaugų gavėjai žino savo teises, laikosi pareigų bei atsakomybės, turi galimybę rinktis, dalyvauja visuomenės gyvenime ir sprendimų priėmime.

III SKYRIUS GYVENTOJŲ ĮGALINIMAS

8. **Paslaugų gavėjų įgalinimas** – tai jo galių, kompetencijų, išteklių plėtotė, galimybė reikšti nuomonę apie savo poreikius, interesus ir lūkesčius, kurie yra pripažįstami ir į juos atsižvelgiama.

9. Paslaugų gavėjų įgalinimą rodantys požymiai:

- 9.1. dalyvavimas sprendimų priėmime;
- 9.2. motyvacija veikti;
- 9.3. pasitikėjimas, atvirumas, gebėjimas pasirūpinti savimi;
- 9.4. tam tikro elgesio įgūdžiai;
- 9.5. pozityvus požiūris;
- 9.6. komunikacija;
- 9.7. grįžtamasis ryšys.

10. Paslaugų gavėjų įgalinimo veiksniai:

- 10.1. gyventojų skatinimas, motyvavimas;
- 10.2. turimų ir naujų įgūdžių ugdymas ir palaikymas;
- 10.3. ryšių atnaujinimas, sukūrimas ir palaikymas su artimaisiais ir bendruomene.

IV SKYRIUS ĮGALINIMO LYGMENYS

11. Individualus įgalinimo lygmuo tai savo gyvenimo kontrolė ir tikslų siekimas.
12. Individualaus įgalinimo esmė tai perėjimas iš pasyvios būklės į aktyvią.
13. Aktyvi asmens būklė skatina pasitikėjimą savimi, savęs priėmimą, socialinį ir politinį suvokimą, gebėjimą būti svarbia dalimi priimant sprendimus ir kontroliuojant aplinkos išteklius.

14. Grupinis įgalinimo lygmuo tai puiki kritinio sąmoningumo ugdymo, savitarpio pagalbos ir drąsinimo priemonė.

15. Paslaugų gavėjai dalyvaudami grupiniuose užsiėmimuose, gali patirti abipusę įtaką ir naudą, bei gauti kitų žmonių paramą reikšmingą asmeniniam augimui. Kitų žmonių parama ir patirtis padeda geriau suvokti įvairias bejėgiškumo alternatyvas.

16. Bendruomeninis įgalinimo lygmuo tai resursų mobilizavimas bendram gėriui siekti, nes bendruomenė kuria asmens gebėjimą veikti kartu su kitais ir kurti bendruomenę.

17. Bendruomenė moko žmones priimti sprendimus grupėje, spręsti bendras problemas, mobilizuoti resursus bendram gėriui pasiekti.

18. Paslaugų gavėjų patys kartu formuluoja ir išsikelia tikslus, renkasi priemones jiems pasiekti, vertina rezultatus.

V SKYRIUS ĮGALINIMO BŪDAI

19. Įgalinančios aplinkos sukūrimas:

19.1. globos namuose siekiama užtikrinti paslaugų gavėjų įgalinančios aplinkos sukūrimą, įgalinimo procesų vykdymą ir įgalinimo priemonių taikymą;

19.2. paslaugų gavėjai atvykę į globos namus, supažindinami su vidaus tvarkos taisyklėmis, paslaugų gavėjų teisėmis ir pareigomis, teikiamomis paslaugomis, socialinių bei užimtumo paslaugų pasirinkimo galimybėmis;

19.3. rūpinantis paslaugų gavėjų įgalinančios aplinkos kūrimu, svarbu tinkamos informacinės bei psichologinės, socialinės aplinkos užtikrinimas;

19.4. psichologinės. socialinės aplinkos įgalinantį poveikį apsprendžia darbuotojų požiūris paslaugų gavėjų atžvilgiu ir elgesys su jais. Tai reiškia, kad visi darbuotojai, ypač tie su kuriais paslaugų gavėjai susiduria nuolat turi siekti, kad paslaugų gavėjai jaustųsi galintys išsakyti savo nuomonę, pasirinkti, priimti sprendimus, būtų gerbiamas jų savarankiškumas bei sudaromos sąlygos pasinaudoti savo gebėjimais;

19.5. kuriant santykį su paslaugų gavėju labai svarbu tikslingas darbuotojų įgalinantis elgesys;

19.6. darbuotojai turi naudoti šiuos įgalinimo būdus: prasmingumo didinimas, įtraukimas į sprendimų priėmimą, pasitikėjimas, autonomijos suteikimas.

20. Orientacija į asmenį:

20.1. paslaugų gavėjams užimtumas organizuojamas atsižvelgiant į jų poreikius, interesus, galimybes bei rezultatus;

20.2. paslaugų gavėjai, atsižvelgiant į jų naudojamą komunikaciją ir negalios bei gebėjimų lygį, turi teisę reikšti savo nuomonę, laisvai rinktis ir yra skatinami veikti savarankiškai.

21. Galimybė rinktis:

21.1. paslaugų gavėjai skatinami dalyvauti įstaigos veikloje (planavime, pasiūlymų teikime, vertinime), savarankiškai priima sprendimus su kuo jie pageidauja gyventi, kaip išdėstyti baldus kambaryje, kokiais drabužiais rengtis.

21.2. paslaugų gavėjai patys planuoja savo atostogas, laisvalaikį bei užimtumo veiklas, savo pasirinkimus savarankiškai ar su socialinio darbuotojo pagalba užfiksuoja individualiame socialinės globos plane;

21.3. paslaugų gavėjai, bet kuriuo metu, gali keisti užimtumo veiklas, nelankyti užsiėmimų.

22. Atsakomybė:

22.1. darbuotojai supažindina paslaugų gavėjus su vidaus tvarkos taisyklėmis, paslaugų gavėjų teisėmis, pareigomis bei kitais įstaigos vidaus dokumentais;

22.2. darbuotojai skatindami paslaugų gavėjų norą vadovautis vidaus tvarkos taisyklėmis, juos motyvuoja, skatina pagirdami už jų pastangas, moko ir pataria kaip atlikti tam tikrus veiksmus;

22.3. paslaugų gavėjai vadovaujasi vidaus tvarkos taisyklėmis savarankiškai arba padedant darbuotojams, prižiūri tvarką savo kambaryje, tvarko globos namų aplinką, rūpinasi, kad šalia gyvenantiems būtų saugu ir ramu gyventi.

23. Dalyvavimas bendruomenės gyvenime:

23.1. paslaugų gavėjai skatinami darbuotojų dalyvauti bendruomeninėje veikloje, vykti į įvairius renginius savivaldybėje ir už jo ribų, į renginius, kuriuos organizuoja įstaigos partneriai;

23.2. pagal paslaugų gavėjų pageidavimus, paslaugų gavėjai skatinami vykti į organizuojamas išvykas patys sprendžia, kur norės vykti, ką pamatyti;

24. Sprendimų priėmimas: paslaugų gavėjai skatinami teikti pasiūlymus dėl naujų veiklų, sprendžia problemas, kurias ir koreguoja ateities planus.

25. Pasiūlymų teikimas: paslaugų gavėjai išreiškia pasiūlymus bei pageidavimus dalyvaudami susirinkimuose, kurie yra protokoluojami.

26. Savarankiškumo ir buitinių įgūdžių skatinimas bei lavinimas:

26.1. paslaugų gavėjai įtraukiami į įvairias veiklas, skatinami savarankiškai pasirūpinti savimi;

26.2. siekiant savarankiškumo, paslaugų gavėjai mokomi buitines veiklas: tvarkyti kambarį, gaminti maistą, skalbti ir lyginti drabužius.

27. Visos veiklos paremtos pagarba kiekvienam žmogui, siekiama pagerinti tarpusavio kontaktą bei supratimą, gyvenimo kokybę bei orų dalyvavimą bendruomenės gyvenime.

VI SKYRIUS REZULTATŲ RODIKLIAI

28. Paslaugų gavėjų įgalinimo rezultatų rodikliai skaičiuojami remiantis individualiu socialinės globos planu, paslaugų gavėjų savarankiškumo lygio išlaikymo ar padidėjimo procentinė išraiška šiose srityse:

28.1. tvarkymasis buityje, namų ruoša, apsirūpinimas daiktais;

28.2. socialiniai ryšiai (su artimaisiais, bendruomene);

28.3. laisvalaikis, užimtumas.

29. Rezultatai skaičiuojami ir susisteminami vieną kartą per metus, kiekvienų kalendorinių metų gruodžio mėnesį.

30. Duomenys surenkami iš individualaus socialinės globos plano ir anketinės apklausos, kuriuos susistemina socialinis darbuotojas ir juos pateikia metinėje veiklos ataskaitoje iki sekančių kalendorinių metų sausio 20 dienos.

31. Duomenys renkami iš paslaugų gavėjų parengtų individualių socialinės globos planų, kurie įstaigoje gyvena ne trumpiau nei 6 mėnesius.
